

DERDE ZONDAG DOOR HET JAAR B

Jona 3:1-10

Marcus 1:14-20

Bennekom 2012

Het is duidelijk dat beide lezingen van vandaag een beginsituatie schetsen. Het evangelie is niet alleen genomen uit het eerste hoofdstuk van Marcus, het tekent ook een nieuw begin: Jezus, die in zijn nieuwe rol van Gezalfde en bevrijder Galilea binnengaat om het goede nieuw te verkondigen.

Ook de geroepenen, de vier eerste leerlingen, beginnen een nieuwe fase in hun leven. Van nu af aan zullen ze deze van God gezonden Leraar volgen, waar hij ook gaat. Zij doen dat met achterlaten van hun beroep, hun familie. Ja, zelfs de zekerheid van hun bestaan geven ze op: een ongewisse toekomst tegemoet, een sprong in het duister.

Ook de eerste lezing - de prediking van Jona - verhaalt van een keerpunt, een nieuw begin, een nieuwe fase in het bestaan van de grote stad Nivevé.

In beide verhalen valt - als vanzelfsprekend - daarbij het woord 'ommekeer', 'bekering'. Nu weet ik wel, die woorden roepen in onze tijd soms angstgevoelens op, soms frustraties, vaak opgelopen aan een te rigoureuze geloofsopvoeding thuis, in de kerk of op school.

Laat ik daarom een voor ons onbeladen woord introduceren: het joodse woord 'tesjoeva'. Letterlijk betekent dat Hebreeuwse woord ook 'ommekeer', maar beter nog en meer letterlijk: 'terugkeer'.

Terugkeer naar je oorsprong, wel te verstaan. Van God ben ik uitgegaan, naar God keer ik terug, zo weet het evangelie van Johannes, deze joodse wijsheid te omschrijven. Bij de Eeuwige ligt mijn oorsprong, die a.h.w. achter mij ligt, maar bij diezelfde Eeuwige ligt ook mijn toekomst vóór me. Over die paradox, die cirkelgang, gaat gelovige spiritualiteit, gaan ten diepste alle verhalen over ommekeer, bekering.

In die volmaakte cirkelgang van verleden/heden/toekomst mag mijn leven verlopen. Van binnenuit verlangt Het Leven zelf ook die kringloop van Oorsprong naar Voltooiing te mogen volbrengen.

Beide lezingen sporen ons aan dit circulaire beeld te gebruiken als oriëntatiemodel voor de rest van je leven. Jezus plaatst die oproep - mooi en poëtisch - in één machtige zin, helder als een klaroenstoot. Hij zegt:

De tijd is vervuld
en het koningschap van God
is nabij gekomen,
tesjoeva, keer je om
en vertrouw je toe aan dat Goede Nieuws.

Het hele komende evangelie, dat we dit jaar gaan lezen, in een notendop!

Wanneer we die weg daadwerkelijk inslaan - op zoek naar onze Oorsprong, om het goddelijke einddoel van ons leven in liefde te ontmoeten - de weg dus terug gaan in de tijd, dan ontvouwt ons voorbije leven zich met zijn ups en downs, met zijn schone, gelukkige dagen én met de dagen en nachten van verdriet, pijn en teleurstelling.

En wees dan niet verwonderd ook dagen tegen te komen van verkeerde keuzes, van veronachtzaming van hen, die ons het meest dierbaar zijn en waren, dagen van zwakheid, van hopeloos tekortkomen, van kostbare waarden niet weten te schatten, en het niet halen van algemeen geldende normen. Kortom: we komen ook dagen tegen, die beheerst werden door het kwaad.

In de krant die ik lees, wordt de laatste tijd nogal eens aandacht besteed aan het kwaad in de wereld. Theologen van verschillend pluimage kwamen daarbij aan het woord, gelovigen en niet-gelovigen deden hun zegje.

In al die bijdragen kwam duidelijk naar voren, dat voor iedereen het kwaad-in-de-wereld een (te) groot mysterie is. Waar het vandaan komt...? waarom het er is...? niemand kan die vragen bevredigend beantwoorden. Maar ieder die aan het woord kwam, blijkt er ook van overtuigd dat niets of niemand aan het kwaad ontsnapt. Ook kun je hel, duivel en verdoemenis wel uit je gedachten bannen, maar daarmee is het kwaad zelf nog lang niet de wereld uit! Integendeel zelfs.

Ook werd het me duidelijk, dat iedereen de neiging heeft alle kwaad, alle schuld buiten zich te leggen en buiten de eigen leefwereld. Het is allemaal de schuld van... en vult u maar in: van de banken en bankiers, van de immigranten of de kleurlingen, van Makokkaanse jongeren, of pedofielen, van de fundamentalisten, of van godsdiensten en religies in het algemeen.

Alleen mijn straatje is natuurlijk schoon, wordt er vaak stilzwijgend bij gedacht. Wat doe ik nou voor kwaad, zeg nou zelf! is vooral onder katholie-

ken een veel gehoorde verontschuldiging. En: mijn kerk, mijn religieuze gemeenschap, die gaat zeker vrijuit, die is heilig, onbevlekt en rein, daar ga ik in ieder geval van uit.

Nu het kwaad toch daar ook blijkt te zijn, is de reactie: we gaan er met stevige maatregelen tegenaan. We roeien dat kwaad met wortel en tak uit. We denken immers te leven in een maakbare wereld. Maar spoedig zullen we merken: het kwaad is altijd sterker dan ik, sterker dan alle instituties, sterker dan alle goede wil en ferme woorden.

Als ik één ding geleerd heb van de gebeurtenissen van de laatste tijd en aan de hand van die artikelen is het wel dit: niets is zo gevaarlijk als het ontkennen van het kwaad in je eigen leven en/of in je eigen gemeenschap. Het kwaad kan overal de kop opsteken, zo leert de ervaring. Het is blijkbaar met de hele schepping meegegeven. Als je het kwaad ontkent – zo is gebleken – komt het als een boemerang bij je terug. Alleen wie de macht van het kwaad en de alomtegenwoordigheid ervan erkent, mag hopen – met Gods hulp – er wijs en zinvol mee om te kunnen gaan.

Onze dienst in de kerk begint niet voor niets telkens weer met: kyrie eleison, Heer ontferm U over ons. Voor de communie herhalen we die bede nogmaals: lam van God, dat de zonde wegdraagt, ontferm U over ons. Juist als gelovigen, die weet hebben van het kwaad, van ons kwaad zijn we hier in de kerk met vertrouwen samengekomen.

Tesjoeva: de weg terug naar mijn Oorsprong is daarom per definitie geen weg van angst en wanhoop, maar van erkenning en aanvaarding van de aardse werkelijkheid. Met die erkenning maken we ons leven tot een oase van hoop, tot een weg van zuivering, een weg van bevrijding.

Hoe die weg in concreto loopt, hopen we dit jaar te ontdekken door op nieuw systematisch het evangelie van Marcus te lezen en vooral door het te bemediteren. De contouren van die gelovige levensweg zijn ons in de kernzin van het evangelie van vandaag al door Jezus uitgetekend:

De tijd is vervuld
het koningschap van God
is nabij gekomen,
tesjoeva, keer je om
vervolg je weg
en vertrouw je toe aan dat Goede Nieuws.